

De prijs van de beschaving

Posted on 21 maart 2020 by Wim Groot en Henriëtte Maassen van den Brink

Het afvlakken van de curve om het aantal sterfgevallen te beperken, kost ons meer werkloosheid, meer faillissementen en een grotere inkomensachteruitgang. Dat is de prijs van de beschaving, schrijven Wim Groot en Henriëtte Maassen van den Brink.

Nu een groot deel van Nederland al bijna een week in isolatie leeft en de samenleving vrijwel tot stilstand is gekomen, is de grote vraag: hoe lang gaat dit nog duren? Nu accepteren we nog dat we thuis opgesloten zitten en zijn we bang besmet te worden met het virus als we een stap buiten de deur zetten. Maar als straks de eerste corona-overlevers naar buiten komen, hersteld van de ziekte en immuun tegen het virus, zou het wel eens een stuk moeilijker kunnen worden om de sociale afstand te bewaren en zal de roep om de maatschappij weer te laten functioneren toenemen.

Sterke en zwakke staten

De onzekerheid is groot en blijft nog wel even. Zeker is dat het virus voorlopig niet weg gaat. Corona heeft tot nu toe vooral China getroffen, een land met een

autocratisch regime dat drastische maatregelen kan opleggen om het virus in te dammen, en West-Europa waar de staat en de gezondheidszorg goed georganiseerd zijn. Wat er gebeurt als het virus massaal toeslaat in landen met een zwak bestuur en een gebrekkige gezondheidszorg in Oost-Europa, Africa en Zuid Amerika is onduidelijk.

Belangrijker nog is wat er in de Verenigde Staten gaat gebeuren: een grote economie met een zwak georganiseerde zorg. In die landen is de gezondheidszorg veel minder goed in staat de pandemie het hoofd te bieden en is de staat veel zwakker georganiseerd zodat maatregelen om de samenleving op slot te zetten minder goed uitvoerbaar zijn.

Virus blijft

De hoop is dat in de zomer het virus, net als met een normaal griepvirus gebeurt, tijdelijk zal uitdoven. Zeker is dat niet, want ook in gebieden op het zuidelijk halfrond waar het nu zomer is, zijn gevallen van corona. Het virus zal vrijwel zeker na de zomer weer in alle hevigheid terugkomen. Het zal in de landen met een zwakke overheid en gezondheidszorg blijven voortwoekeren. Ook als wij het virus hier onder controle hebben blijft het gevaar dat het uit die landen weer terugkeert. Waarschijnlijk is er na de zomer nog geen vaccin beschikbaar. Naar verwachting duurt het nog zeker een jaar voor het zo ver is. De problemen zijn dus nog lang niet over. Bij de Spaanse griep duurde het drie jaar voordat het virus was uitgedoofd.

Gezondheidsbeleid en economisch beleid

Het Nederlandse beleid om de curve van het aantal besmettingen over een langere periode uit te smeren en zo geleidelijk groepsimmunitet op te bouwen, is vanuit gezondheidsoogpunt verstandig. De piek in de curve van het aantal besmettingen moet worden uitgesteld en uitgesmeerd. De gedeeltelijke 'lockdown' van de samenleving draagt daar aan bij. Het afvlakken van de curve betekent niet dat er minder mensen het virus krijgen en er minder mensen overlijden. Het wordt slechts meer verspreid over de tijd. Alleen als er tijdig een vaccin beschikbaar komt, leidt het afvlakken van de curve tot minder doden.

Het voorkomt ook dat ziekenhuizen overbelast worden, er een tekort aan intensive care-bedden ontstaat en mensen onnodig overlijden doordat ze niet de juiste zorg in het ziekenhuis kunnen krijgen.

Recessie

Het afvlakken van de curve betekent echter ook dat de beperkende maatregelen – zoals het sluiten van scholen, restaurants en andere bedrijven en instellingen en het beperken van sociale contacten – langer van kracht zullen blijven. Dit is schadelijk voor de economie. De recessie zal daardoor dieper zijn en langer duren. De kosten van deze zwaardere recessie zijn hogere overheidsuitgaven om huishoudens en bedrijven te steunen, uiteindelijk meer faillissementen en meer mensen die door deze recessie werkloos worden.

Hoeveel doden?

De opbrengsten van dit beleid zijn het aantal mensenlevens dat wordt bespaard doordat de ziekenhuiscapaciteit niet wordt overbelast en er mogelijk op termijn een vaccin komt dat ons beschermt.

Hoeveel mensen in Nederland aan het coronavirus zullen overlijden is onzeker. Schattingen variëren van 30.000 tot 500.000. Hoeveel sterfgevallen door het beleid om de curve af te vlakken kunnen worden voorkomen, valt ook niet te zeggen. Of het aantal sterfgevallen dat wordt voorkomen opweegt tegen de economische kosten van de recessie is dan ook niet aan te geven.

Economische afwegingen spelen bij de coronacrisis weinig of geen rol. Het kabinet Rutte zal bij het opstellen van het reddingspakket voor bedrijven en huishoudens wel naar de kosten ervan hebben gekeken. De staatsfinanciën staan er goed voor en de Nederlandse overheid kan tegen bijna nul procent rente geld lenen. Echter, de leningen die nu door de overheid worden aangegaan zullen wij ooit door hogere belastingen moeten terugbetalen.

Er is een afruil tussen een langere en diepere recessie met meer werkloosheid, meer faillissementen en een grotere inkomensachteruitgang bij het afvlakken van de curve versus een groter aantal sterfgevallen bij het snel opbranden en uitdoven van het virus. We betalen met zijn allen een prijs voor de pogingen het aantal mensen dat aan het virus zal overlijden te beperken. Dat is de prijs van de beschaving.